

Ziekenhuiszorg op een **nieuwe** leest

Efficiëntie

De zorg loopt vast. Te veel patiënten, te weinig personeel en de kosten stijgen. In de toekomst moet het anders. Hoe dat eruit ziet, begint zichtbaar te worden in het Gooi.

tekst **Marco Visser**
illustratie **Idris van Heffen**

En patiënt met de longziekte COPD komt in het Gooi minder vaak in het ziekenhuis dan in een lotgenoot in, pakweg, de regio rond Eindhoven. Ook patiënten met kanker, aandoeningen aan maag, lever of darm, diabetici en mensen met een hoge bloeddruk rijden minder vaak naar het Hilversumse Tergooi Ziekenhuis dan een jaar geleden.

Dat heeft alles te maken met een nieuwe manier van zorg verlenen waar Tergooi vorig jaar mee is begonnen, zegt Janneke Brink, bestuursvoorzitter van het Tergooi. Alleen als het echt niet anders kan, komen patiënten nog naar het ziekenhuis. En nee, dat leidt volgens Brink niet tot minder behandelingen of slechtere zorg.

In de zorgsector gelden kleinere ziekenhuizen en zorg aan huis al langer als een toekomstvisioen. Zo kwam deze week nog een rapport uit van het economisch bureau van ING Bank. Volgens de economen van ING kunnen ziekenhuizen in 2030 een vijfde van de huidige zorg op afstand geven.

Tergooi wil zo lang niet wachten. Zij pakken de nieuwe zorgvisie grootschalig op, in samenwerking met de huisartsen in de regio, de thuiszorgorganisaties en zorgverzekeraar Zilveren Kruis. "Het is nu niet meer alleen ons plan, dit is echt een regiovisie", zegt Brink.

In 2024 wil Tergooi jaarlijks 80.000 minder bezoeken aan de polikliniek en 11.000 ligdagen buiten de ziekenhuismuren houden. Dat is goed voor 20 procent van de totale zorg. Door minder patiënten in het ziekenhuis te ontvangen, kan Tergooi over een paar jaar verhuizen naar een kleiner onderkomen, waarvan de bouw al is begonnen.

Waarom een kleiner ziekenhuis als de vraag naar zorg alleen maar toeneemt? Omdat door die toenemende vraag de zorg zoals

die nu functioneert vastloopt, constateert hoofd zorginkoop van Zilveren Kruis Olivier Gerritsen. "De zorgkosten blijven groeien, ook al zijn we er de afgelopen jaren best bedreven in geweest om de groei beheersbaar te houden. Daarnaast hebben we te maken met druk op de zorgprofessional en beperkte beschikbaarheid van personeel. Dat zal in de toekomst alleen maar meer worden. Daarom kunnen we echt niet op dezelfde manier door blijven gaan met zorg leveren. Het zal op een andere manier moeten, efficiënter."

Efficiënter betekent minder vaak naar het ziekenhuis. Dat gaan vooral de patiënten met chronische aandoeningen merken, zoals de man of vrouw met COPD. Deze patiënt komt een paar keer per jaar naar het ziekenhuis voor een bezoek aan de specialist. In het Tergooi pakken longartsen dat tegenwoordig anders aan. De patiënt vult nu elke week tweemaal een digitale vragenlijst in. Die worden direct gelezen en geanalyseerd zodat artsen snel zien of er een verslechtering optreedt. Gaat de COPD-patiënt achteruit, dan neemt Tergooi contact op met medisch servicecentrum Naast, dat onderdeel is van thuiszorgorganisatie Sensire. Is de situatie ernstig, dan bellen de verpleegkundigen van Naast de patiënt voor een videoconsult. De verpleegkundige kan ook contact opnemen met het ziekenhuis.

De COPD-patiënt die toch wordt opgenomen na een longaanval, krijgt begeleiding om een nieuwe aanval te voorkomen. De artsen kijken dan ook naar gedragsverandering. Meer bewegen, uiteraard stoppen met roken en beter de eigen grenzen bewaken. Bij dat gesprek betrekken de artsen ook de mantelzorg, als die er is.

Preventie

Het is een vorm van preventie, en ook dat wordt belangrijker voor ziekenhuizen. Landelijk is staatssecretaris Paul Blokhuis van volksgezondheid al bezig met zijn preventieplan. Ook zorgverzekeraars spelen in op preventie, onder meer met leefstijlprogramma's zodat bijvoorbeeld diabetici van de medicijnen af kunnen.

Als spil in de regionale zorg hebben ziekenhuizen ook een taak bij preventie, en

'We kunnen echt niet op dezelfde manier door blijven gaan met zorg leveren'

'Bij ons zit preventie onder meer in cardiovasculair risicomangement'

dan komt de samenwerking zoals in het Gooi goed van pas. "Bij ons zit preventie onder meer in cardiovasculair risicomangement", zegt Brink. "Dat is een project met huisartsen om te zorgen dat bij patiënten met hart- en vaatziekten de verschillende medicijnen beter op elkaar zijn afgestemd. Maar we zijn ook bezig met gezonder leven. We kijken nu of we bij preventie kunnen samenwerken met de gemeenten en GGD. Daar zien we mogelijkheden, maar de gesprekken daarover zitten nog in het beginstadium."

Door de samenwerking met onder meer huisartsen en wijkverpleging kan het ziekenhuis ook voorkomen dat patiënten ten onrechte in het ziekenhuis terechtkomen. Dat speelt bijvoorbeeld op de spoedeisende hulpafdeling. "Daar hebben we nu projecten op lopen zodat mensen alleen op de SEH ko-

men als dat echt niet anders kan", zegt Brink.

Gerritsen: "Soms gaat de SEH dicht door combinatie van een te grote toeloop en te weinig personeel. Een groot deel van die verstoppingen wordt veroorzaakt door ouderen en cardiologiepatiënten die ten onrechte in observatie moeten. Dat kun je met een goede samenwerking in de regio voorkomen. Door ouderen in samenwerking met thuiszorgorganisaties op een andere manier zorg te verlenen bijvoorbeeld. Bij cardiologie kun je spoedopnames voorkomen door thuis continu te monitoren en sneller in te grijpen als het misgaat."

Dan moeten de technische mogelijkheden er wel zijn. "En die zijn er nu", zegt Brink. "De digitalisering is zover. Het kan nu anders, maar je moet wel het hef hebben om die stap te zetten."

Toch, als het gaat om gezondheid is er altijd terughoudendheid te overwinnen. Want is dit een bezuiniging, en neemt de behandelcapaciteit van het ziekenhuis niet te veel af? "Nee", zegt Brink, "het is niet zo dat de behandelcapaciteit van het ziekenhuis afneemt. We schalen namelijk niet af, we doen alleen minder in het ziekenhuis. Juist door wat we nu doen, kunnen we meer patiënten zien, met dezelfde middelen".

Terughoudendheid overwinnen lukt alleen als vernieuwing leidt tot hogere kwaliteit van zorg, stelt Brink. Anders gaan medisch specialisten en patiënten niet mee in de verandering. "Bij ons is nu een derde van de medisch specialisten betrokken bij een project. Het verandert hun werk en hun rol. Dat het zo breed wordt omarmd, wil zeggen dat mensen enthousiast zijn omdat het kwaliteit van zorg oplevert."

Lagere drempel

Wat vinden de patiënten? Die zijn over het algemeen positief, zegt Gerritsen. "Uit onderzoek blijkt dat patiënten die geen ervaring hebben met zorg op afstand aarzelingen hebben. Als je kijkt naar mensen die deze ervaring wel hebben, dan zie je enthousiasme. Van te voren denkt men: zorg op afstand, heb ik dan nog wel contact met mijn specialist? Juist bij zorg op afstand zie je dat de drempel om contact te leggen lager is. Je

kunt namelijk contact opnemen als het nodig en hoeft dus niet te wachten op een afspraak." Ook uit het onderzoek van ING blijkt dat bijna 60 procent van de Nederlanders die regelmatig ziekenhuiszorg nodig hebben deze zorg het liefst thuis of dicht bij huis ontvangen.

Brink: "Eigenlijk is het geen zorg op afstand, maar zorg dichterbij. De afstand is alleen fysiek. Neem patiënten met COPD of boezemfibrilleren. Die worden nu continu gemonitord. Vroeger moesten zij vier keer per jaar naar het ziekenhuis, nu vullen ze elke week een paar keer hun waarden in en als er iets uitschiet wordt direct contact opgenomen. Patiënten voelen dat deze zorg dichterbij is, en belangrijker: ze voelen zich veiliger."

Nu zijn er in de Nederlandse zorg honderden initiatieven met zorg dichterbij. Zo uniek is de regio Gooi en Vechtstreek dan toch niet? Toch wel, zegt Gerritsen. "Je ziet dat er veel pilots zijn in de zorg, met zorg thuis en digitalisering. Vaak blijft het hangen in plukjes patiënten. Maar opschalen zodat veel meer patiënten en artsen meedoen, dat is echt een andere fase. Dan heb je het over projecten die tot een fundamentele verandering van ziekenhuiszorg in het Gooi moet leiden."

Dat veel projecten blijven steken in 'plukjes patiënten', kan een verklaring zijn

Juist bij zorg op afstand is de drempel om contact te leggen lager

Olivier Gerritsen

Eigenlijk is het geen zorg op afstand, maar zorg dichterbij

Janneke Brink